

Uredništvo: Ljubljana, Knašjeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

SREDNJA EVROPA IN MEDNARODNA GOSPODARSKA KONFERENCA

V začetku oktobra bo obiskal Beograd francoski trgovinski minister v svrhu poglobitve gospodarskih odnošajev s Francijo

Dunaj, 20. septembra. d. Neue Wiener Tagblatt objavljajo iz Pariza vesti, po katerih izjavljajo v francoskih vladnih krogih, da se mora pri pripravah za mednarodno gospodarsko konferenco računati tudi s srednjo in vzhodno Evropo.

Kakor zatrjujejo v vladnih krogih, bo prišel k zaključnim pogajanjem v Parizu jugoslovenski min. predsednik dr. Stojadinović, ki bo potem odpotoval tudi v London.

Naloge gospodarske centrale Male antante

Rim, 20. septembra. o. Glede na sklep o ustanovitvi gospodarske centrale Male antante poročajo tiskalniki, da bo pričela posloovati 1. oktobra. Sedež centrale bo v Pragi.

Delbosove konference

Zeneva, 20. septembra. o. Francoski zunanji minister Delbos je imel tudi večeraj celo vrsto konferenc in razgovorov.

Toledo v plamenih

Oblegani uporniki se še vedno branijo, čeprav jih neprestano obstreljujejo iz topov in strojnica

Madrid, 20. septembra. AA. Iz Toleda poročajo, da je vladno topništvo ves dan bombardiralo razvaline Alcazarja ter zgradbo bivšega vojaškega poveljništva, ki so jo uporniki večeraj z nenadnim napadom zavzeli.

Novi španski poslaniki

Madrid, 20. septembra. AA. Danes je bil objavljen komunikat o imenovanju novih zastopnikov v inozemstvu.

Argentina ni priznala uporniške vlade

Barcelona, 20. septembra. AA. Tukajšnji argentinski generalni konzul je novinarjem kategorično demantiral govore, da sta se argentinsko poslanstvo in generalni konzulat v Madridu preselila v neko drugo špansko mesto.

Kjuseivanov na poti v Ženevo

Sofija, 20. septembra. p. Predsednik vlade in zunanji minister Kjuseivanov je večeraj ob 4.30 odpotoval v Ženevo na zasedanje DN.

Kongres jugoslovenskih mest

Cetinje, 20. septembra. p. Dopoldne je bil na Cetinju odprt kongres Zveze jugoslovenskih mest, na katerem zaseda 60 mest nad 80 delegatov.

Ultimat generala Mole braničlem Bilbao

Saint Jean de Luz, 20. septembra. d. General Mola je poslal braničlem Bilbao ultimatum, v katerem jih postavlja pred izbiro med brezpogojno predajo ali pa brezobzirno ofenzivo.

Italijani zasedli Mallorco?

Barcelona, 20. septembra. AA. Tukajšnji list „Solidaridad Obrera“ poroča, da se je na balearskem otoku Mallorci izkrcal večji oddelek italijanskih čet.

Francija za sankcije proti Portugalski

Rim, 20. septembra. o. Iz Londona poročajo, da je na zadnji seji mednarodnega odbora za kontrolo nad izvajanjem nevtralnosti napram Španiji francoski delegat ostro protestiral, ker se razprav ne udeležuje tudi zastopnik Portugalske.

Pribičevićeva oporoka

Beograd, 20. septembra. p. »Pravda« poroča iz Praga o konferenci zastopnikov bivše SDS, ki se je tamkaj vršila.

Rumunska kraljica Marija v Beogradu

Beograd, 20. septembra. p. Davi ob 9. je prispela v Beograd Nj. Vel. rumunska kraljica Marija.

Göbbels na poti v Atene

Beograd, 20. septembra. p. Nemški propagandni minister Göbbels je potoval danes skozi Beograd.

Izidi občinskih volitev

Zaradi prekomasacije občin, deloma pa zaradi razpusta dosedanjih občinskih uprav so se vršile danes naknadne občinske volitve v nekaterih občinah kamniškega in logaškega sreza.

Jubilej Rdečega križa

Slovesna proslava 60 letnice jugoslovenskega Rdečega križa v Beogradu

Beograd, 20. septembra. p. Danes so po vsej državi svečano proslavili 60-letnico plodnega dela Rdečega križa.

Kmetijski minister Stanković o likvidaciji kmetijskih dolgov

Sombor, 20. septembra. p. Danes je bilo v Somboru zborovanje JRZ, na katerem je govoril tudi kmetijski minister Stanković.

Bojarski avtomobilisti v Beogradu

Beograd, 20. septembra. AA. V Pistinah se vrši kongres slovaške ljudske stranke, ki mu predseduje msgr. Hlinka.

Kronika od sobote do ponedeljka

Ljubljana, 20. septembra
Danes je bila Ljubljana deležna pač najlepše nedelje, kakršno si človek lahko želi proti koncu septembra. Ze v jutrajnih urah se je nad mestom razlilo sonce, kakor da smo sredi poletja, in velika množica meščanov je pohljala v okolico in proti savskemu bregovom, da še enkrat okusi sladkosti, za kakršne je narava sicer odprta samo v juliju in avgustu.

Propagandni teden Rdečega križa

Snopi in danes je Ljubljana na prav dostojen način uvedla propagandno slovesnost tedna RK. K svečani predstavi v dramskem gledališču se je snoč zbrala množica občinstva, med katero smo opazili tudi lepo število odličnih predstavnikov državnih, vojaških, mestnih in kulturnih inštitucij.

Večer je otvorila vojaška godba s praznično nastrojeno uverturo, nato pa je izpregovoril podpredsednik banovinskega odbora RK inspektor g. Wester in v imenu organizacije izrekel iskreno dobrodošlico vsem prisotnim. Poudaril je, da je RK naša prva, najstarejša in najbolj razčlenjena in s posebnim zakonom zasnovana humanitarna organizacija. Letos 6. februarja je poteklo 60 let, odkar so v Beogradu v glavnem mestu tedanjih kneževin Srbije, ustanovili srbski Rdeči križ, ki se je po končani svetovni vojni in po izvršenem narodnem uedinenju preimenoval v društvo Rdečega križa kraljevine Jugoslavije. Zakon o RK, ki mu je bil navišje sankcije dal blagopokojni Vileški kralj, in pravila, ki so osnovana na njem, določajo vse dobrodelne naloge, ki naj jih društvo vrši v vojni, a zlasti še v mirni dobi. Po svetovni vojni je RK postal vsestranska humanitarna ustanova, ki se z idejno in gmotno pomočjo udeležuje povsod, kjer človeška solidariteta zahteva, da se nesrečnikom prisrčno in s pomočjo v primeru velikih elementarnih nevdog, kakor so poplave in potres, lakota in epidemije. Samaritanski tečaj za vzgojo bolničarjev in bojničarko so v vseh večjih krajih naše banovine vzgojili že lepo število samaritanov in samaritanek, med katerimi prednjači ljubljanski samaritanski odred.

Ob priliki velikih poplav, ki so pred desetimi leti ogrozile ljubljansko okolico in druge kraje v Sloveniji, je ljubljanski RK razdelil prizadetemu prebivalstvu nad pol milijon v gotovini, živilih in blagu. Glavni odbor pa je naklonil za dva milijona brezobrestnih posojil prebivalcem, ki so jim vodo porušile domove. Teh posojil je bilo deležnih nad 100 nesrečnikov. Ti primeri jasno izpričujejo, kako vrši RK svoje naloge v mirnem času. Vsi želimo, da bi se Rdečemu križu ne bilo treba več udeleževati v vojni, saj mu beda in trpljenje v sodanji mirni, a vendar nemirni, socialno in gospodarsko razvratini dobi naloga vse prevred dela. Zato bi bilo nujno potrebno, da se v RK združijo vsi dobri in pošteno misleči ljudje, ki imajo dobrohотно srce in radodarni roko in so obnem pripravljene, da postavijo zavedni, vztrajni in neomajni glasniki človečnosti. Jubilej naše humanitarne organizacije proslavimo pač najprimerneje na ta način, da vsakdo po svojih močeh pospešuje njen razmah, da se prijavi za rednega člana in da propagira idejo RK v svojih vrstah. Ob 60letnici lahko družstvu iskreno čestitamo za njegovo dosedanje uspešno delovanje in mu želimo, da bi v enaki meri uspešno tudi v bodoče svoje človekoljubne naloge. Svoj govor je inspektor g. Wester zaključil z velikom Nj. Vel. kralju Petru II. Nj. Vel. kraljici Mariji in predsedniku RK Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Poslušatelj so govor inspektorja g. Westera sprejeli z živahnim odobravanjem, nato pa so člani narodnega gledališča predvajali v režiji Cirila Lihoveca znano Roslandtovo protivno dramo »Veste«. Predstava, ki so jo igralci podali na resnično mojstski način, je napravila na vse prisotne najgloblji vtisk.

Danes se zastopniki RK na vseh prometnih križiščih zbirali prostovoljne prispevke v humanitarne namene in naše občinstvo se je na prav čist način odzvalo njihovi prošnji. Na terasi nad kavarno Emono je na fast akciji točno tedno RK priredila vojaška godba promenačni koncert, ki mu je pred pošto in po sosednjih ulicah prisostvovalo veliko število občinstva. Vse kaže, da bo RK v svojem jubilejnem letu izvedel svoj propagandni teden na še posebej manifestativen način.

Pasja razstava na velesejmu

Za tiste, ki so kljub izredno lepemu vremenu ostali v mestu, pa je Jugoslovski kinološki savez poskrbel s svojo peto mednarodno razstavo psov vseh pasem na velesejskem prostoru svojevrstno atrakcijo. Razstava, na kateri se je zbralo nad 200 eksemplarov te človeku najbližje, občnem pa tudi najbolj sorodne živalske vrste, je bila za odlično ljubljansko družbo v resnici pomemben dogodek. O podrobnostih pa na žalost ne moremo poročati, ker ni bila novinarska radovednost na tej sicer vesplošno zanimivi prireditvi prav za zelena. Na velesejmu je bilo med pasjim laježem, med pivom, vinom in krajnskim klobasami s katerimi je bilo udeležencem prav lepo postreženo, najboljša razpoloženje, dva izmed navzočih ljubiteljev psov pa so morali prepeljati na krutski oddelček, ker so jima najodličnejši izmed razstavljenecv malo preveč od blizu potipali nosove in mezinice. Predsednik razstavnega odbora je predsednik Jugoslovenskega kinološkega saveza, narodni poslanec in odvetnik dr. Ivan Lovrenčič.

Lepa razstava sadja in povrtnine na Viču

V proslavo 10letnega obstoja marjivske vinske družine Sadržarskega in vrtnarskega društva je bila danes dopoldne v telovadnici narodne šole otvorjena prva razstava sadja, povrtnine in cvetlice. Razstavo je otvoril predsednik družine vet. svetnik g. Pravoslav Rebek. V svojem lepem govoru je omenil 10letno plodno delovanje družine, ki se je iz skromnih začetkov razvila v eno izmed najmočnejših podružnic dravske banovine. V prvih letih je bilo zanimanje za podružnico še majhno, posebno živahno delovanje pa se je začelo leta 1930. Danes ima vsilka podružnica nad 130 članov nasproti 37 v prvem letu, kar je vse, kakor lep napredek.

Iskreno se je g. predsednik zahvalil vsem ustanoviteljem podružnice za njihovo poštreno delo, posebno toplo zahvalo pa je

izrekel odbornici ge. Vekoslavj Benčanovi, ki že deset let neumorno deluje v odboru in ki jo je podružnica izvolila za svojo častno članico. V znak priznanja njenemu delu ji je g. predsednik izročil krasno častno diplomo med toplimi ovacijami vseh navzočih. Gnjena se je ga. Benčanova zahvalila za izredno pozornost in obljubila, da bo še nadalje delovala po svojih skromnih močeh za napredek podružnice. G. predsednik je nato podal še nekaj smernice za uspešno delovanje podružnice in razglasil razstavo za otvorjeno. Po predednikovem govoru so čestitali

Velika topilnica v plamenih

V noči na danes je iz neznanega vzroka začela goreti topilnica železa v Vranici pri Topuškem - Lastniki, naši ožji rojaki, imajo okoli dva milijona škode

Sisak, 20. septembra.
Sinoči ob 20. zvečer je nenadoma začelo goriti premogovno skladišče železolitnice v Vranovini pri Topuškem. Ogenj se je silno naglo razširil tudi na sosednja poslopja in v kratkem je bila vsa tovarna zajeta v morju plamenov.
Topilnica v Vranovini je bila za primer požara jako slabo oskrbljena z gasilnimi napravami in tudi samo selo nima požarne brambce, tako da so bili ljudje, ki so prihlieli od blizu in daleč gasit in reševati, proti ognju skoraj brez moči. Podjetje je na hitro organiziralo svoje delavce, ki so pri nasha ni vodo v vednih iz bližnjih vodnjakov, ali ta primitivni način gašenja je ostal popolnoma brez efekta. Ker je ogenj zavzemal čedalje večji obseg, je podjetje pozvical na pomoč gasilce iz 54 km oddaljenega Siska. Karlovca ter iz bližnjega sela Gline. Sisečki in karlovske gasilce so prihlieli na kraj požara v rekordnem času plicih dveh ur s svojimi modernimi motornimi brigadinami, dočim se gasilci iz Gline klicu na pomoč niso hoteli odzvati, ker vlada med njimi in med topilnico neki ne-

podružnici k 10letnemu jubileju za osrednji odbor ravatelj g. Humek, za mestno občino g. Kozarnik in ostali predstavniki društva in podružnice.
Udeleženci so nato šli v telovadnico, ki je izredno okusno okrašena s cvetjem, z zastavami in s sliko Nj. Vel. kralja Petra II., ter si ogledali prvo razstavo viske podružnice. Po izjavi strokovnjakov je razstava krasno urejena in dela čast podružnici kakor tudi razstavljalcem. Razstava je imela že danes veliko število posetnikov. Odprta bo ves teden in bo zaključena v nedeljo 27. t. m.

sporazum se iz leta 1929., ko je v topilnici tudi nastal ogenj, pa takrat podjetje gasilec ni hotelo plačati 35.000 Din str.ikov, ki so jih imeli gasilci pri intervenciji.
Skladišče, v katerem je požar izbruhnil, je 73 metrov dolga stavba, v kateri je bilo spravljeno 150 vagonov premoga. S tega skladišča je preskočil ogenj še na sosednja skladišča, ki jih je do danes opoldne že troje do tal pogorelo. Ogenj izvja z nezmanjšano silo in se je bati, da bo zajel še druga premogovna skladišča in morda tudi glavno poslopje topilnice, ki je le nekaj metrov oddaljeno od gorečih skladišč. Topilnica v Vranovini je last Rudarske družbe in topilnice Petrova gora in so nje glavni lastniki Slovenci: Milan Grudeninž, Leo Kavčič in Ljubljane in Valentin Tlič iz Kamnika. Škoda, ki jo trpi podjetje se že zdaj čeni na okroglo 2 milijona Din. in jo bo mogoče deloma kriti z zavarovalnico. Ker ogromnim zalogam gorečega premoga ne bo mogoče tako kmalu priti do živega, bodo morali gasilci brčkone še 14 dni ostati na poporšču, da preprečijo morebitno ponovno vzplamtanje požara.

Mariborska kronika

Maribor, 20. septembra.
Soinčna nedelja na prehodu v jesen je izvalila precej Mariborčanov v okolico, da je precej živahno zaživele po pomorskih in kozjaških postojankah in druga priljubljnih mariborskih izletnih točkah.

Jesenski nastop Sokolov

V množicah je prišel sokolski Maribor na letno telovadišče Sokola I., kjer je bil danes jesenski nastop mariborske sokolske družbe. Ob napovedani uri se je izpred Narodnega doma razvil spred na letno telovadišče, kjer so posamezne ednice lepo izvajale posamezne točke obširnega telovadnega sporeda, pri čemer so bili vsi nastopajoči deležni viharnega priznanja navzočne množice, zlasti naši vrli olimpijci in gojenci tukajšnje inženjerske podoficirske šole.

Mariborska mladina za Rdeči križ

V velikih dvoranah Unionsa se je zbrala dopoldne mladina osnovnih, srednjih in strokovnih sol, da prisostvoje slavnostni akademiji srekega odbora Rdečega križa. Prireditelj je bila toliko pomembnejša, ker se v običajno vsakoletno akademijo praznovala obnem tudi 60letnica Rdečega križa kraljevine Jugoslavije. Na akademiji je nastopil govoreči zbor deklarirane osnovne šole, nato pa je predsednik srekega odbora RK narodni poslanec g. dr. Jančič orisal RK kot človekoljubno narodno ustanovo, ki skrbi v vojnem času za ranjence, v miru pa sodeluje pri vsaki dobrodelni akciji. S slavnostno akademijo, ki jo je obiskalo nad 5.000 učencev in učenk, dijakov in dijakinj, sta bili odposlani vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in prvemu predsedniku RK kraljevine Jugoslavije

Odlična nizozemska novinarka v Ljubljani

Ljubljana, 20. septembra.
V Jugoslavijo se je pripeljala odlična nizozemska novinarka, ga. W. Wijnkand Franken-Dyserenckova, ki bo na mednarodnem ženskem kongresu v Dubrovniku predsedovala komisiji za tisk Ustavila se je v Ljubljani in imela informativni razgovor z načelnico jugoslovenske tiskovne komisije. Prišla pa so jo pozdravili tudi nekateri druge članice ženske zveze.
Ga. Frankenova, ki je kot novinarka in predsednica tiskovne komisije prepotovala že mnogo dežel, prihaja v Jugoslavijo prav posebno rada. Z možem, ki je tudi novinar, je bila že dvakrat pri nas in rada poudarja, da je kot mlada novinarka v predvojni letih baš na naših tleh spoznala, koliko nepoštenosti ima politično čaropisje. Ko se je l. 1908. Avstrija pripravljala na svečano aneksijo Bosne, sta se tudi g. in ga. Franken začela zanimati za ta dogodek. Prišla sta v Sarajevo kot dopisnika amsterdamski listov. Gospa je bila razočarana, ko je slavnostnega 8. oktobra opazila po sarajevskih ulicah le kakih 7 do 8 zastav in nenavadno tišino prebivalstva. Ogorčena pa je bila, ko je potem čitala v nemških listih, kako so hvalčili Sarajevečani pozdravljali avstrijske rešitelje z morjem zastav in okrašenimi okni. Takrat je začela domnevat, da mora biti na tem političnem činu vendarle nekaj nepoštenega. Tako se ji je zbudilo zanimanje za avstrijsko-jugoslovenski problem. Od tedaj na do danes čuti do Jugoslavije prav posebne simpatije, saj je kakor je naglasila, sama pripadnica malega naroda, ki mora še danes čutiti prmoč velikih narodov.
L. 1931. je prišla ga. Frankenova drugič v našo državo, in sicer na povabilo nizozemsko-jugoslovenske trgovske zbornice. »Takrat« je pripravovala, »sem občutila pomor, da sem v službi nizozemskega novinarstva«. Naše časopisje poimjuje svoje naloge skrajno pošteno in je nepodkupljivo. Ko so prišli naši zastopniki vabiti amsterdamske liste, naj pošljejo k nam svoje poročevalce, so vsi listi odklonili to ponudbo, češ: podkupiti se ne damo, pristanjskih poročil ne objavljamo. Vaši odposlan

knezu namestniku Pavlu, ki ju je mladina sprejela z velikim navdušenjem.
Glasbeni del slavnostne proslave so izpolnili gg. dr. Klasinc, Poljanec in Bajde, ki so izvajali nekaj primernih skladb.
Akademijo je obiskalo tudi mnogo staršev in mnogi predstavniki civilnih in vojaških oblastev.

Nesreča in tepež

Sinoči so našli v Košakih v bližini Velejeve gostilne nezavestnega 22letnega delavca Dobroslava Stojilkovića z nevarnimi poškodbami na glavi in levem stegnu. Ob njem je ležalo popolnoma razbito kolo. Ko so mariborski reševalci obudili Stojilkovića k zavesti, ni vedel Stojilković ničesar izpovedati, kaj in kako se je prav zgodilo. Nekateri ljudje so izpovedali, da ga je povozil neki avto, ki pa je nemoteno nadaljeval svojo pot in izginil v noč.

Ob vznožju Pohorja je prišlo sinoči med fanti do tepeža. Pri tem je v splošni gneči udaril nekdo 36letnega hlapca Ljudevita Ferenca s petrolejske s toliko silo po glavi, da so Ferenca z 18 cm dolgo rano na obrazu morali mariborski reševalci prepeljati v bolnišnico.

Ogenj na deželi

Pri posestnici Geri Zorčevi v Vanetincih v Slovenskih gorah je v gospodarskem poslopju nastal ogenj, ki je v kratkem času uprepelil vse objekt. Zgorali so vsi letošnji pridelki, gospodarski stroji in dve svinji. Škoda, ki jo trpi Zorčeva, znaša okoli 30.000 dinarjev.
V Cerkevčanju pri Sv. Trojici v Slovenskih gorah je požar uničil viničarjovo posestnico Marije Podgorškove, ki trpi nad 20.000 dinarjev škode.

ci so se morali nato obrniti do posameznih novinarjev, ki so šli k vam samo kot osebe, kot častniki, ne pa kot pooblašteni dopisniki tega ali onega lista». Gospa Frankenova, ki je bila tudi med njimi, je spet s ponosom priznala: »Zavedala sem se, da imam kot gost do svojega gostitelja posebne dolžnosti in napisala sem marsikaj lepega o vaši deželi. Vredno pa sem imela pred oči: poštenje mora biti tudi častnikarju prva dolžnost. Zato so bile v mojih dopisih tudi reči, katerih po svoji vesti nisem smela zamolčati. Obstrela pa sem takrat sprito napredka vaših mest. Poznala sem vašo zemljo pod Avstrijo. Čudeže ste napravili!».

Odlično novinarko, ki je stalna sotrudnica velikih amsterdamskih dnevnikov, stalna dopisnica švicarskih in švedskih istov in piše tudi v francoske in angleške liste, zanima tudi žensko novinarsko delo. Kot predsednica mednarodne komisije za tisk pozna delo žensk po vsem svetu. Priznala je, da imajo Čehinje najbolj urejeno delo tiskovne komisije; našo gospo Govčkarjevo, ki je do lanskega leta vodila tiskovno komisijo jugoslovenske ženske zveze, pa postavlja za vzor točnosti in zanesljivosti. Odlično predstavnico mednarodnega feminističnega sveta in iskreno prijateljico naše zemlje prav pristočno pozdravljamo na naših tleh. H.P.

Tudi Zagreb je imel svojega padarja

Zagreb, 20. septembra
Sarajevska policija je aretirala 26-letnega Salaha Gjaferovića, po rodu iz Bosanskega Broda, ki je v Zagrebu lažni zdravnik pod imenom dr. Slavka Sudarevića na originalen način zdravil ljudi. Mladi mož je bil šele nedavno odsedel pet mesecev, ki si jih je bil prislužil za maraštvo. To pa ga ni izpametovalo, da se ne bi spet posvetil svojemu staremu poklicu.
Zdravil je vse bolezi, celo pijanost za pijanost je dajal kinin, česar posledica je bila, da so pacienti dobivali še večjo žejjo. Zlomljene roke je lečil kar s praški. Vmes je neki ženski objavil ženin, izvalil od nje večji znesek in odpotoval v Sarajevo, kjer so ga prijeli.

Izboljšajmo naše obrtno nadaljevalno šolstvo

Preteklo leto je stopila v veljavo uredba o strokovnih nadaljevalnih šolah. V teku leta so se pokazale mnoge pomanjkljivosti, a glavna je ta, da je uredba enaka za vse področje naše države. To seveda ne more biti ustrezno, ker imamo v naši banovini osmetilno šolsko obveznost, med tem ko je v južnih banovinah običajen le še štiri leten šolski obisk.

Na poziv ljubljanske sekcije JUU so se zbrali nedavno v Ljubljani učitelji iz kakih 20 krajev naše banovine, kjer imajo obrtne nadaljevalne šole. Vseh šol, ki so namenjene izobrazbi našega obrtnega in trgovskega narasčaja, pa je v naši banovini okrog osemdeset.

Predsednik odbora za obrtno nadaljevalno šolstvo pri sekciji JUU g. Josip Ambrožič iz Ljubljane je podal pregledno sliko stanja sedanjega šolstva, kakršnega nam je ustvarila sedanja uredba. Ugotovil je med drugim, da pomeni nova uredba za našo banovino nazadovanje. Nujno bo potrebno spet uvesti pripravljali razred, v katerem naj dobe mladi vajenci podlago za strokovno izobrazbo. Mnoge nevednosti povzročajo tudi dosedanji predpisi, ki zahtevajo, da mora vsak učitelj v začetku šolskega leta vložiti kolikavno prošnjo za poučevanje na obrtnih šolah, dasi so vsi ti učitelji posekali uradne tečaje in so prešli za poučevanje na obrtnih nadaljevalnih šolah oblastveno priznana izpričevala. Na podlagi teh prošenj izdaja ministrstvo prosvete vsako leto razporeda za posamezne učitelje in predmete. V bodoče naj bi se prepuščale interne razrešitve dela učiteljskim konferencam na posameznih šolah. V banovinskem šolskem odboru doslej ni nobenega zaslupnika učiteljskega, med tem ko so v odboru zastopniki oblastev in raznih strokovnih organizacij. Rešujejo se šolska in metodna vprašanja brez učiteljskega vsakega leta razporeda za posamezne učitelje in predmete. V bodoče naj bi se prepuščale interne razrešitve dela učiteljskim konferencam na posameznih šolah. V banovinskem šolskem odboru doslej ni nobenega zaslupnika učiteljskega, med tem ko so v odboru zastopniki oblastev in raznih strokovnih organizacij. Rešujejo se šolska in metodna vprašanja brez učiteljskega. Vsakoletno vlaganje prošenj naj bi se opustilo in dovoljenja naj bi veljala v bodoče vsaj za triletno periodo.

Poslednja leta kažejo precejšen padec učencev v vseh poklih. Vzrok je pripisati gospodarski stiski. Svoječasno je imel domala vsak podeželski gospodar po enega ali več vajencev. Danes ni dela in zato pada število obrtnikov in tudi vajencev.
Zborovalci so obravnavali tudi tečaje za učiteljske na obrtnih nadaljevalnih šolah. Taki tečaji se vrše v dveh skupinah ob času velikih počitnic v Ljubljani. Prireja jih banska uprava. Ugotovilo se je, da je treba preveč kandidatov iz Ljubljane. Za podeželsko učiteljsko bo treba v bodoče rezervirati več mest kakor doslej.
Zakon zahteva, da je predsednik komi-

sije za pomočniške izpite učitelj iz obrtno nadaljevalne šole. Ostali člani komisije pa so zastopniki posameznih obrtniških panog. V mnogih izpitnih komisijah pa ni nobene učiteljske in zato si ne moremo misliti, kako naj posluje komisija brez učiteljskega zastopnika.

Posameznim upraviteljem na teh šolah delajo velike težave proračuni, odnosno denarna sredstva. Vzdrževanje šolstva je uzakojeno, pa se žal ne izvaja. V bodoče naj vlagajo proračune šolski upravitelji, banska uprava pa naj da nalog p posameznim občinam, da jih vnesejo v svoje proračune.

Treba bi bilo uvesti izpustnice za tiste vajence, ki so zadoštili vsem šolskim pogojem in dovršili obrtno nadaljevalno šolo. Za tiste, ki so šolo le delno obiskovali in je niso dokončali naj se izdajo odločnice. Nova uredba ustvarja v pogledu šolskega obiska, odnosno porazdelitve učencev v posamezne razrede precejšnjo zmešnjavo. Predpisuje, da je dolžnost vajenca obiskovati šolo le do 18. leta. V primerih, ko stopi v obrt vajence po 18. letu, pa mu sploh ni treba obiskovati te šole. Kam bo prišlo naše obrtniško in s tešolanim narasčajem, si v današnjih časih ko je treba poznati kalkulacijo, knjigovodstvo, korespondenco in drugo potrebno si pač lahko predstavljamo. Pomočniški izpiti se vrše zdaj ob različnih časih, zborovalci pa so izrekli misljenje, naj se vrše po zaključku šolskega leta in obrtnih nadaljevalnih šolah. Šola pa naj obiskujejo učenci vse do tlej dokler trajaja njihova učna doba.

Učiteljski zbor se je bavil še z ostalimi členi uredb in je ugotovil, da sedanja uredba ne ustreza stanju, na katero smo spravili to šolo na Slovenskem. Zato naj se izda nova uredba, o kateri naj bodo prej zaslišani razni strokovnjaki in praktiki, zlasti učitelji in upravitelji obrtnih nadaljevalnih šol. Ministrstvo naj izda za bodoče le okvirni zakon, naša banska uprava pa uredba šole po anketi z naših učiteljskvtvom.

Kakor ne ustreza razmeram na naših obrtnih nadaljevalnih šolah uredba, tako niso ustrezni niti učni načrti, ki so stopili istočasno v veljavo. Teb učnih načrtov, ki so veljavni za vso državo, ni mogoče spraviti v življenje niti pri nas, kjer imamo osmetilno šolsko obveznost, tem manj je to mogoče v tistih banovinah naše države, kjer obiskujejo šolarji osnovno šolo le 4 leta. Naposled je bila izrečena želja, naj se tvarina v merkantilnih in risarskih tečajih za to učiteljsko prilagodi snovi in potrebam na teh šolah.

Iz sodne dvorane

Ne stopaj po mojem svetu!

Ljubljana, septembra
Kmetje so trdovratni za svojo zemljo in zelo občutljivi, če kdo posega v njihove pravice. Malenkostni vzroki so povod za dosmrtna sovražstva v soseski in za tozbarjenja, ki je pričelo spor, pa morda prav do poslednjih potomcev. Da tudi pred sodiščem požene svoje spore skozi več instanc prav tako radi kakor meščani in inteligenčni sloji sploh, to so dokazali večkrat in ponovno tudi to pot, ko se je mali kazenski senat skoroz ve dopolnje mudil s samimi prizivi nezadovoljnih strank. Zelo zanimiv je bil ta-le primer:
Pred sodnikom poedincem sta hkratu opravila kmet Janez Jančič in kmetica Uršula Miklič razpravo, v kateri sta vsak obnem sodelovala kot tožitelj in tožitelj zaradi dogodka, ki sta ga vsak po svoje opisovala tako-le: Janez je prepovedal Urši postopanje po svojem svetu. Ko je Urša ogledovala svojo ajdo, ki je mejila na Janezovo zemljišče, se ji je Janez postavil po robu. S hrbotom obrujen k njej in s stegnjenima rokama jo je opozoril: »Po mojem svetu ne boš hodila!« Teden, pravi Janez, je Urša v ježi pograbila kamen in začela z njim obdelovati Janezovo po hrbtu tako močno, da mu je tudi zdravnik lahko izstavil izpričevalo o podplutbah. Med obdelovanjem pa je kričala: Jaz te smem, ti pa mene ne! In mu je postregla tudi s primernimi povskami. K vsemu temu, trii Janez, ji on ničesar ni storil, le z eno roko se je je otepal.

Urša pa drugake: Ko si je hotela ogledati svojo ajdovo njivo, ji je Janez zaprl pot in ko se ni vdala in je hotela naprej, jo je porinil na tla, naravnost v njeno lepo zorečo ajdo. Med pririvanjem ji je celo izbil zob, da je zelo krvavela. Zmerjala ga ni, kaj se le tepla!

Oba sta navajala priče dogodka. Ena je stala 200 korakov daleč, druga le 50, a za slednjo so govorili, da je zapita in začastlega razuma. Sodnik poedinec je tudi dobil tak vtis o tej prič, ki bi bila edina mogla malo posvetiti v prave okolišnice mejaškega spopada. Toliko pa so le vse priče osvetlile ta dogodek, da je mogel sodnik razsoditi: da sta oba kriva; tola Janez je izbil Urši zob, ker je bil k temu izzvan in je ravnal v silobranu, zato je vreden opelitve. Urša pa ga je grdo žalila in pošteno nabila, zato bo plačala 200 Din kazni.

No, pa niti Janez, niti Urša nista bila zadovoljna s sodbo in sta se pritožila. Pojavila sta se pred malim kazenskim senatom s svojima zagovornikoma. Sedla sta vsak na svoj konec dokaj dolge zatočne klopi, kjer udobno sedi véasih tudi po pet obtožencev. Tako sta že na zunaj pokazala, da sta si v neizbriski jezi in Urša je sedla tako na kraj, da je skoro izgubila ravnotežje in je bilo videti, da bi bila rada sedla še dalje od Janeza, če ne bi bilo mahoma zmanjkalo klopi.

Izpričala sta kakor prvič, oba zatrjujoč popolno nedolžnost glede očitkov. »Ampak to je le čudno, da ste se pustili kar tako-le

tolč po hrbtu od ženske, branili bi sele-Vem, kaj se pravi, koga nabiti, kaznovan sem že bil zaradi lahke telesne poškodbe«
»Pred 40 leti in še zdaj tako dobro pomni, da se ženske ne sme tepsti je pojasnil njegov zagovornik.

Janezov branilec dr. Švigelj je predlagal v svojem govoru zavrnitev Uršinega priziva in ugoditev Janezovemu, Uršin branilec dr. Ravničar pa nasprotno zavrnitev Janezovega in ugoditev Uršinemu prizivu. Ravnotežje v tej prevaganji zmešnjavi predlogov pa je dosegel predlog državnega tožilca, ki je svetovalec zavrnitev obeh prizivov kot neutemeljenih, čemur se je pridružil tudi senat in v tem smislu razsodil. Nato sta obe stranki vsaj na videz pomirjeni odšli...

Plača sestaviljalke filmskih rokopisov

Neko filmsko podjetje v Londonu je angažiralo ameriško sestaviljalke filmskih rokopisov Sonjo Hoveyeva s 40q funti tedenske plače. Hoveyeva je doslej napisala nad sedemdeset uspešnih filmskih scenarijev. V začetku je izgotovila po štiri rokopise na leto, pozneje se je njena produkcija zvišala na dvanajst rokopisov v letu.

V Londonu Hoveyeva ne ve, kam bi s tolikim denarjem. Je namreč stroga abstinentka, tudi ne kadil, oblači se zelo skromno in si tudi sicer ne privoščih nobenih posebnosti. Njen najzanimivejši filmski rokopis obravnava kanadske petrovice. Ko so ji predložili, naj napravi iz le snovi film, si ni znala pomagati. Potem je odpotovala v Kanado, obiskala petrovice v njihovem domu, kjer so jo deklice tako očitale, da je takoj našla pravi slog za film »sonja Hoveyeva pravi, da le tedaj lahko napisa filmski rokopis, če to sujet, ki ga ji predložijo, človeško zanima.

Maščevanje nad bivšo ljubico

Francoski zdravnik za zobe Replat je pri nekem obisku v vili zdravnika Boyerja v Martinyja usmrtil ženo prefekta departmanta Aube go. Moyonovo. Ustrelil je nanjo dvakrat iz samokresa. Potem, ko je Moyonovo ubil, je hotel ustreliti še sebe. Replat je imel pred nekaj leti, ko je bil Moyon policijski podprefekt, z njegovo ženo ljubavno razmerje. Sedanja drama predstavlja čim maščevanja, s katerimi se je hotel zdravnik osvetiti svoji bivši ljubici.

Objave

Jugoslovensko-bolgarska liga v Ljubljani poziva člana, da se udeleže dnevi od 0.30 na glavni postaji sprejema britskih bolgarskih veterinarjev. Pripeljejo se z brzim vlakom iz Zagreba. Iz Ljubljane so odpeljali 23. t. m. zjutraj v Split. Točeta čas odhoda bomo naknadno javili. Odbo JBL.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo že za pol stoletja!

Sportna nedelja

TUDI V PODSAVEZNI LIGI SE JE PRIČELA BORBA ZA TOČKE

V Ljubljani, Celju, Mariboru, Čakovcu in Kranju so podsavezni ligisti dobili, odnosno izgubili prve točke — Tudi II. razred v prvenstvenem tekmovanju

Včeraj se je pričelo prvenstveno tekmovanje tudi v podsavezni ligi, in sicer v Ljubljani, Celju, Mariboru, Čakovcu in Kranju. V naslednjem poročilu:

Reka: Olimp 3:0 (1:0)

Rečani so zmago popolnoma zaslužili, dasi niso dali običajne močne igre. Bili so v vseh vrstah bolj povezani, napad, v katerem je bil zopet najboljši rutinirani Erman, se je razvil zelo v drugem polčasu, zlasti po rošadi Slanina-Priatelj; do tedaj pa je bila leva stran napada izrazito slaba. V halves sta bila na mestu oba stran ssa krilca, srednji krilec je bil v svojem postopu precej počasen, obramba je bila v splošnem dobra. Pošta ni imela mnogo, vratar je dvakrat uspešno posegel v tok dogodkov in rešil.

V splošnem so dali Vičani tehnično boljše igre. Igralo se je zelo fasto. Do polčasa je igra potekala enakomerno po obeh polovicih igrišču in je bila povsem odprla. Poraz je posebej po drugem zgoditku, so Rečani goste potisnili v skrajno obrambo.

Celjani so imeli v prvem prvenstvenem nastopu v Ljubljani precej smole. Bili so sicer hitri, tudi poizkuševali v startu so protivnika celo nadkriljevali. Le v napadu ni bilo nobenega reda. Ta del moštva je bil najslabši in gre izgubljena bitka vsa na njegov račun. Halfe so igrali defenzivno, pri tem delu so bili i dobri i poizkuševalni, v obrambi sta bila zelo dobra vratar in levi branilec; vratar je imponiral s svojim hladnokrvno presojeno položajo, tekoni razvoj dogodkov je imel priliko ubraniti par zelo težkih žog.

Pol ure je preteklo do prvega zgoditka. V 32. min. se je stvorila pred celjanskim golom gnječa, iz katere je utegnil Cankar potisniti usnje v mrežo. Do konca polčasa se par Ermanovih strelcov, vendar brez učinka. Po odmoru se je igra bolj razvila, zlasti so Vičani bili zvihašči na delu.

V 26. min. je Erman izvedel leno preigranje Cankarja, ki je njegov predložek neubranjeno poslal v mrežo. Sedaj so Celjani povsem klonili in se posvetili samo še obrambi nenu delu. Reka je na polju povsem prevladovala. V 30. min. prav lepa kombinacija reškega napada. Priatelj pride na strel in postavi rezultat. Do konca igre ostanejo Rečani v premoči, le njihov napad ne zna zaradi svoje počasnosti izkoristiti situacij, deloma je tudi celjski vratar čuječe na svojem mestu in prepreči marsikatero nakano reškega napada.

Sodil je g. Derjaj zelo dobro.

Ljubljana jun.: Reka rez. 5:0 (3:0)

V predtekmi je naraščaj Ljubljana po zelo dobri igri gladko odpravil vsižo rezervo, ki so bili sicer fizično v premoči, zaostajali pa so tehnično. Sodil je g. Kos dobro.

Prireditvi na igrišču Reke je prisostvovalo okoli 300 ljudi, manj kot je bilo pričakovati. Poslednja polletna nedelja je bila pač prelepa.

Hermes: Slovan 3:1 (1:1)

V zelo neinteresantni igri in pred skoraj prazno hišo so Siskarji odvzeli zaslužen Slovanu obe točki. Toda igra dolgo ni bila odločena. Slovanovi so celo bili precej časa v vodstvu, in dasi so igrali v prvem polčasu proti močnemu vetru in z defenzivno taktiko, ni kava'o, da bodo šli z igrišča brez točk.

Slovan je na mrazoletnem priznanstvu dosegel prvoizrednost. Kar je nudil na igrišču, da za to ne kvalificira Gotova ma boljše moči na razpolago, slabo sprejeto taktiko pa je moral izstati srednji krilec, branilec igrali dve tekmi zapovrstjo. Med par si je izstavljal s tem, da mu je moral desni kor zaradi službe ni imel časa, da bi igral do konca. A tekma je na Slovanovi začela zahteva, hče pol ure po dolžnem času. Za boljše nastane bo treba malo, več dela in organizacija, sicer ne bo šlo ne v drugem ne v prvem razredu.

Sicer je bilo v Slovanu marsikaj narobe. Kobal, ki igra sicer branilca je nast bil v napadu, kjer se ni uveljavil. Sploh je bil napad ves slab razven Dobretela, ki je bil edini pozitiven človek v vsem moštvo. V halves je stvar nekoliko držal polenci Uhan, ki je bil v splošnem tudi precej neroden. Obramba je imela mnogo dela in je igrala ostro, toda uspešno.

Hermesani kljub zmagi niso bili mnogo boljše. Nastopili so v pestri postavi, v kateri je bila kolikor tolika na mestu ožja obramba in desna stran napada. Stranska krilca sta deloma zadvočila, vse drugo je bilo globoko pod povprečnostjo. Siskarji so imeli dober del igre v rokah, pred golom pa so ustvarili bore malo situacij; mnogo manj od nasprotnika, ki pa ni znal izkoristiti niti najprejelih stvari. To je Siskarjem prineslo zmago.

Uvodne poteze so Siskarje privedle pred Slovanov gol, nato pa so Slovanovi dvakrat pritiskali v nasprotno smer. V 2. min. je obramba Hermesa že odšla druga napad, toda zoga je nekako ržiša do Dobračeta, ki je od kakih 30 metrov opalil v prenetil vratarja, 1:0 za Sl. Ze po par minutah je Brodnik izkoristil nerovo v Slovanovi obrambi in izenačil, 1:1. Polem je do konca polčasa igra potekala v glavnem na Slovanovem prostoru, ne da bi Siskarji izbili kak kapital iz tega. Po odmoru je bila igra sprva odprla. Slovanovi napadi so bili mnogo bolj nestrani od Hermesovih, le v skrajnih potezah so bil Slovanovi nemogoči. Do vodstva so Hermesani prišli v 22. min. po enajski, ki jo je zakrilvi Marchiotti. Pretvoril jo je precej nesigurno. Brodnik, 2:1 za H. Tik pred tem je zapustil igrišče Uhan, po 10 min. mu je sledil še Marchiotti ta pa na sodnikov nasvet. V borbi z oslabljenim nasprotnikom, ki je igral samo še z devetani

ljudmi, je naposled dosegel Hermes po Brodniku še tretji zgoditek in s tem dokončni rezultat. Sodil je g. Jordan.

Hermes rez.: Slovan rez. 2:0 (2:0)

V predtekmi, h kateri Slovan ni mogel postaviti kompletnega moštva, in ki je potekla zelo dolgočasno, so Hermesani zasluženo zmagoali. Sodil je g. Dorčec.

Celje: Atletiki 2:0 (1:0)

Celje, 20. septembra. Na igrišču pri Skalni kleti se je popolnoma vršila z veliko napetostjo pričakovana prva prvenstvena tekma, v kateri je zasluženo zmagoal Celje. Na igrišču je bilo oko 4 500 gledalcev.

Obe moštvi sta predvajali dobro tehnično in kombinatno igranje. Celje pa je bilo podornejše ter igralo z večjo vztrajnostjo in požrtvovalnostjo. Ožja obramba Atletikov je bila na mestu. Vratar je rešil mnogo košljivih situacij, napad pa je bil premalo odločen.

Celje je igralo bolj povzvano ter je imelo tudi krepkejši napad ter je začelo takoj pritiskati ter ustvariti več košljivih situacij, toda vsake-krat se je žoga odšla od prečke. V zadnji tretjini prvega polčasa so se Atletiki zmasli, toda obramba Celja je uspešno čistila. V 43. min. je sodnik diktral proti Atletikom enaistmetrovko, ki jo je Dobrac poslal v mrežo. Po odmoru je Celje napredovalo in Atletiki so zadržali pritiskati ali celo desetih zgoditka. V 30. min. se je položaj izremeni in Celje je stalno v podmoči. V zadnji min. je Pfeifer postavil končni rezultat. Tekma je bila lepa in fair.

Sodil je g. Bizjak iz Maribora zanesljivo.

V predtekmi je rezerva Železnčarja porazila rezervo Rapidja 6:1 (3:0).

Železnčar: Rapid 6:0 (5:0)

Maribor, 20. septembra. Po ovanj zanimivih prijateljskih tekmah se je danes pričelo v Mariboru tekmovanje za prvenstvo LNP. Otvorili tekoni, ki je bila danes popolnoma na igrišču Rapidja, je prisostvovalo komaj okoli 500 gledalcev.

Velike borbe ta tekma ni prinesla. Potekla je temperamentno z izjemo druge po lovice prvega polčasa, v glavnem pa se je odigrala na polovici Rapidja. Posebnih finis ni pokazalo niti eno, niti drugo moštvo.

Borba ni niti za trenutek prekoračila okvirni izrazitoga lova za točkami. Rezultat sam ustreza počku igre. kajti Železnčar je pretežno večino tekone prevladoval tako očividno in napadal s toliko silo, da je uspel, ki je doslej največji sled lokalnim tekmencem, počestno zaslužil. Moštvo Železnčarja je predstavljalo homogeno celoto. V obrambi ima troj, ki je zanesljiva. Halfe so ves čas opravili odlično nadaljnji posel in so bili tudi v defenzivi dobri. Napad je sicer imel težko stališče v borbi z dobro nastrojeno srednjo linijo. Ko pa se je prel prel preko te ovire, je prišlo pred nasprotnik-vim golom do zelo košljivih situacij. M vsa se največini odlikuje z dobro tehniko, kersemim etatom dobro igro z glavno in velikim razumevanjem za primerno n'atiranje.

Rapid se ište. Ze v prijateljskih tekmah ni hotelo funkcionirati in napadu in še vedno se za ta del moštva ne najde posrečena solucija. Na današnji tekmi se je napad pokazal z najslabše strani. Posamezniki ne znajo stonati, kombinatno so bili skoraj vsi pod kritiklo. Žoge sploh ne znajo delati. Iz tolikih porabljivih žog, kot jih je ta napad dobil od začeti bi bil katerikoli drugi napad sigurno izbil kak zgoditek. V tekoni gre začeti za neuspeh moštva izključno na rovaš mizarne igre napada. Krilce so bili edini del moštva, ki je bil svojemu nasprotniku enakovreden. V drugem polčasu sta stranska krilca sicer precej pomislila in bilo se je skrčilo aktivnost na defenzivno delo. Ožja obramba je precej pomislila od nekdaj sigurnosti. Vratar je nekaj žog odlično lovil, v prvem polčasu pa si je privoščil nekaj težkih napad. Branilca sta le redko čistila dobro, poleg tega pa je bil, levi branilec nesigurn v startu.

Prvi gol je padel v 17. min. po Konradu. V 19. min. je sodnik vključil zaradi foula levo krilo Rapidja, V 22. min. je Pavlin povisal na 2:0, v 34. min. Frančič je dalje v 44. min. pa isti igralec na 5:0. V drugem polčasu je postavil končni rezultat v 32. min. Lešnik.

Sodil je g. Macoratti iz Ljubljane objektivno in strogo.

Čakovečki: Maribor 3:1 (1:0)

Čakovec, 20. septembra. ISSK Maribor je moral denes odigrati svojo prvo prvenstveno tekmo na vročih čakovečkih hč. Mariborčani so se zelo nesrečno borili ter pustili obe točki domačinom.

Igra je bila vseskozi izenačena. Nekoliko lepšo kombinacijsko igro so pokazali Mariborčani. Tehnično nadmočje pa so domačini izenačili s požrtvovalnostjo in enotnostjo, s katerima vrlnama so si priborili prvi dve točki.

Čakovec je imel svoje najboljšie moči v obrambi, dočim je napad igral bolj na prodir. Mariborčani so v polju pokazali lepo kombinacijsko igro, toda v kazenskem prostoru nasprotnika se napadalc niso izkazali. V splošnem je bila igra z obeh strani precej fair.

Sodil je g. Lukežič iz Ljubljane v splošnem dobro in objektivno.

Korotan: Amater 8:1 (5:1)

Kranj, 20. septembra. Na današnji prvenstveni tekmi sta obe moštvi pokazali zelo slabo igro. Amater je nastopil z več rezervami. Sodil je g. Skatelj.

II. razred

Splošni podsavezni zapovedi za start v jesenski del prvenstva se je seveda radevo je pokoril tudi ljubljanski drugi razred, v katerem sedeljuje osem klubov. Prvo nedeljo je še najbolj izkoristil Jadran, ki je dosegel proti Korotanu največji rezultat dneva. V splošnem so potekli dogodki na drugorazrednih hč zelo mirno, le slaba forma nekaterih moštev je kar očitna. Igrači pač se niso pršli iz svoje skopalne forme, po n katerih nedeljah bodo že zopet bolj pri stvari.

Jadran: Korotan 4:0 (2:0)

Na Jadranu so odigrali tekmo v najhujš dopoldanski vročini. Tekona je bila v skladu s pripeko zelo oblačna in je dal komaj srednji drugorazredni pogomet. Igra je zasluženo odločil v svoje korist Jadran, ki je bil za toliko boljše od protivnika, kakor je v rezultatu izraženo. Tekmo je sodil g. Jokslič.

Dvoina prireditve na Slovanu

V prvi tekmi sta igrala laneka rivala za boljše placement v spodnji polovici hč. Svoboda in Mars Marsovci so bili sprva na boljsem in so do polčasa vodili z 1:0, čeprav so bili Svobodas pri igri že tedaj močnejši. Po odmoru je Svobodašem uspele rešiti eno točko in je ostal rezultat z 1:1 neodločen. Svobodas so bili boljše moštvo, med njimi je bil najboljši na terenu Sinkole. Sodil je g. Betemlo.

Sledila je bitka med Grafiko in novim drugorazrednim klubom Mladika. Pričakovati je bilo, da bodo Graficarji sigurno

Drugo kolo državnega prvenstva

„Manjši“ klubi se držijo dobro — Jugoslavija zopet poražena — Slab dan za Zagreb

Včeraj se je vršilo drugo kolo državnega prvenstva, ki je prineslo nekaj presenečenj ter je precej izpremenilo tabelle. Gradjanski je padel s 1. na 5. mesto. Na čelo tabele se je postavil z lepo goldiferenco BSK. Sarajevska Slavija si je z nepričakovano zmago ohranila svojo pozicijo na 2. mestu. Ljubljana ni igrala, pa vendar ostala na 4. mestu. Zelo se je popravila osijska Slavija, ki je prišla z 9. na 6. mesto. Tudi Hašk je padel. Brez točk ostane torej trije klubi, ki so se razvrstili na koncu tabele, in sicer Jugoslavija, Hajduk in Concordia, od katerih je zlasti zadnja neprijetno iznenadila, ker v dveh tekmah ni zabila niti enega gola, prejela pa jih je že osem.

Tablica izgleda sežaj takole:

BSK	2	2	0	0	6	0	4
Slavija S.	2	2	0	0	5	2	4
Bask	2	1	1	0	4	3	3
Ljubljana	1	1	0	0	2	1	2
Gradjanski	2	1	0	1	6	4	2
Slavija O.	2	1	0	1	4	5	2
Hašk	1	0	1	1	2	2	1
Jugoslavija	2	0	0	2	3	5	0
Hajduk	2	0	0	2	1	3	0
Concordia	2	0	0	2	0	8	0

V naslednjem poročilu:

BSK: Concordia 5:0 (3:0)

Zagreb, 20. septembra. Današnji visoki poraz Concordie je predvsem zakrivil slabši napad Zagrebčanov. Concordia ni nastopila kompletno. Predvsem je manjkali Valjarevič.

V 21. min. je Tirnačič dosegel vodstvo za BSK. V 29. min. kerner proti Concordiji, takoj nato pa postavil Moša s plasiranim neubranljivim strelom na 2:0. V 42. min. prodre Glišović in centra. Zoga dobi Tirnačič, ki jo odda prostemu Moši in ta postavi na 3:0. V drugem polčasu je Božović v 28. min. zabil četrti gol, v 31. min. pa postavi isti igralec končni rezultat.

Slavija O: Gradjanski 4:3 (1:0)

Osijek, 20. septembra. V burni in ostri tekmi je moral Gradjanski pustiti svojemu nasprotniku obe točki.

Po končani igri je tajnik Gradjanskega Jakopič sporočil, da bo Gradjanski vložil protest proti verifikaciji tekme, ker sodnik Štepanović ni priznal regularnega gola Medarića, in sicer šele na nasvet stranskega sodnika. Savezni sodniki, ki so bili na tekmi, so se stavili na razpolago Gradjanskemu. Igralec Gradjanskega Pogačnik si je zlomil roko.

Slavija S: Jugoslavija 3:2 (1:0)

Sarajevo, 20. septembra. Na današnji tekmi so bili domači ves prvi polčas v premoči. V 44. min. je desno krilo Slavije Mamuel dosegel vodstvo. V drugem polčasu so prvih deset minut prevladovali Beogradjani. Igrali so zelo ofanzivno, toda Slavija se je dobro branila. V 2. min. zabije Rajlić drugi gol. Minuto kasneje zmanjša Zečević na 2:1. Izenačenje je prišlo v 26. min. po Stjačiću. Zmagonosni gol pa je v 43. min. zabil Rajlić.

Simpatičen izgled dame!

Največ pripomrejo k temu rodno nežovani zobje s

CIMEAN

odlično zobno krem!

zmagali, izkazalo pa se je, da je favorit igral izredno slabo, po počku igre niti ni bil zaslužil neodločenega rezultata, kakti Mladika je dober del igre prevladovala. Do polčasa je bila Mladika sicer v vodstvu 1:0, na koncu pa glasi rezultat 2:2. Sodil je g. Vidic.

Slavija: Moste 3:2 (2:2)

V Mostah je gostovala Slavija in odnesla po boljši igri zasluženo obe točki. Slavija so bili v vseh linijah boljše od protivnika veskako boljše, ko se da to testem rezultatu soditi. Vodstvo tekme je bilo poverjeno g. Kušarju.

Laško: Jugoslavija 3:2 (1:1)

Danes popoldne se je vršila drugorazredna prvenstvena tekma med Laškim in celjsko Jugoslavijo. Laško je v tehniko in v članu prekašalo nasprotnika in zasluženo zmagoalo.

V prvem polčasu je bila igra izenačena, po odmoru pa je Jugoslavija popustila. Tr igrala brez vsake volje.

Sodil je g. Reinprecht tečno in objektivno.

Aretacije delavskih voditeljev v Italiji

Rim, 20. septembra. o. V zvezi z nedavnimi dogodki v Italiji, zlasti pa z raznimi pojavi v delavskih vrstah, ki kažejo očitno nezadovoljstvo delavstva s fasškim režimom in s stalnimi vojnimi grozljami Italije, se doznavaio še naslednje podrobnosti:

Ob priliki zaključnega govora Mussolinija po velikih manevrih v južni Italiji, so v vseh tovarnah namestili zvočnike, da bi moglo tako tudi delavstvo uživati veličino italijan. kega imperija in njegove oborožene sile. Pri tej priliki pa je prišlo v mnogih tovarnah do velikih demonstracij. Preiskave so odkrile tajne komunistične celice v 16 različnih organizacijah in v sami vojski. V zvezi s tem je bila aretirana cela vrsta delavskih voditeljev, med drugimi Matteo Archi, Luigi de Colare, prof. Carlo Cremona in odvetnik Cesare Bartucci.

Odkrita komunistična zarota v Belgiji

Bruselj, 20. septembra. d. Policija je prišla na sled široko razprejeni revolucionarni zaroti proti državi. V Bruslju, Charvillu, Monsu, Liegu in mnogih drugih krajih je izvršila policija preiskave pri voditeljih revolucionarne socialistične stranke ter zaplenila obsežne dokumente, ki jih obremenjuje. Iz teh dokumentov je razvidno po poročilih listov, da je hotela revolucionarna socialistična stranka oborožiti delavske množice ter osnovati delavsko množico, da bi izvedla državni prevrat ter osnovala v Belgiji nekakšno sovjetsko državo.

Popolna preosnova japonske vojske

Tokio, 20. septembra. b. Vodstvo armade je včeraj objavilo šestletni načrt za oborčevanje japonske armade kot prvi del obsežnega načrta za popolno reorganizacijo japonske vojske. Načrt predvideva v ta namen nad tri milijarde jen izdatkov, in sicer 300 milijonov za prihodnje leto in po 600 milijonov vsako nadaljnje leto. Za prihodnje leto bodo na ta način znašali vsi za vojsko določeni izdatki eno milijardo in 600 milijonov jen (all nad 20 milijard Din).

Kdo bo de Chambrunov naslednik v Rimu

Pariz, 20. septembra. b. Sešanjji francoski poslanik v Rimu de Chambrun bo upokoen zaradi starostne meje, ki jo določa novi zakon. Kot kandidata za njegovega naslednika se imenujeta sedanjí francoski poslanik na Dunaju Puaux in šef severnoafriškega oddelka v zunanjem ministrtvu graf Saint-Quentin.

Naraščanje upora maroških plemen

London, 20. septembra. b. Posebni dopisnik "News Chronicle" v Tangerju poroča, da upor domačih plemen v španskem Maroku čim dalje bolj narašča. Čete generala Franca morajo posegati po skrajnih sredstvih. Dosegl je južnicirali že pet poglavje varjev Kaibilov v El Rifu ter osem poglavje varjev domačih plemen v rebalskem pasu. Čim več maroških čet pošiljajo Francovi namestniki v Španijo, tem bolj očitna je tendenca domačih plemen, da se popolnoma osvobodijo izpod španske nadoblasti.

Bivši kralj Alfonz se vrne v Španijo?

Milan, 20. septembra. b. Semkaj je prisel s Krocškega bivši španski kralj Alfonz XIII. Pozornost je zbudilo dejstvo, da je kralj takoj po svojem prihodu odšel v avtomobilski klub, kjer je nakupil več avtomobilskih zemljevidov. V političnih krogih d-mnevajo, da je to v zvezi z načrtom bivšega španskega kralja, da se vrne v Španijo, čim bi zvedel, da je zmaga upornikov neizogibna.

Katalonija bo proglasila samostojnost

Barcelona, 20. septembra. d. Katalonska vlada pripravlja splošno mobilizacijo. No ve čete bodo takoj danes na razpolago madridski vladi. Na drugi strani obstoja namen katalonske vlade, da proglaš v primeru poraza madridske vlade neodvisnost Katalonije, ki jo hoče braniti z orožjem. V Barceloni računajo na možnost inozemske pomoči ter se širijo govorice, da namerava katalonska vlada stopiti v tem pogledu v zvezo z Italijo.

Kolesarske državno prvenstvo

Zagreb, 20. septembra.

Na 150 km dolgi progi Ljubljana - Zagreb se je danes vršila dirka za kolesarsko prvenstvo Jugoslavije. Start je bil v Ljubljani na Dolenski cesti, člj pa v Zagrebu na Ribarskem otoku. Državno prvenstvo si je osvojil Brežičan Prosenik Gustav, ki pa je član HKB v Zagrebu. Rezultati so bili:

1. Prosenik (HKB) 4:46.52, 2. Oblak (Ljubljana), 3. Simušević (Železnčar, Zagreb), 4. Pokupec (Gradjanski), 5. Rozman (Maribor), 6. Ormuž (Železnčar) 7. Pavličič (Slavija, Varaždin), 8. Ivkovič (Gradjanski), 9. Garžner (Ljubljana), 10. Dukanovič (HKB), 11. Valant (Ljubljana), 12. Predrovič (Gradjanski), vsi v istem času, 13. Kačič tri minute kasneje.

ASK Primorje (Cetrlni odbor). Odbojeva seja danes ob 20.30 v restavraciji Zvezd.

Iz SK Ljubljane, Drevi ob 20 seja upravnega odbora v klubski sobi, Bethovnova 9, pričelje levo.

Pomorska pogajanja Anglije s skandinavskimi državami

London, 20. septembra. AA Včeraj so se nadaljevala pomorska pogajanja med Veliko Britanijo in skandinavskimi državami. Uradno poročilo pravi, da se božejo strokovnjaki skandinavskih držav pri teh pogajanjih poučiti v vseh podrobnostih pomorske pogodbe, ki so jo sklenili v Londonu l. 1936. da bi mogli s svojimi vladam pripraviti nadaljnje predloge glede morebitnega pristopa k tej pogodbi.

Žena v sodobnem svetu

Ženska občinska volilna pravica H kongresu Zveze mest v kraljevini Jugoslaviji na Cetinju

Ko pravkar zborujejo naši župani na Cetinju in pretresajo spremembe in dostavke občinskega zakona na podlagi predložene resolucije zvezne uprave, ki zahteva, da se prizna tudi ženskam aktivna in pasivna volilna pravica, ne bo odveč, če se malo pomenuje o tej pravici, ki je ena izmed najstarejših zahtev ženskega gibanja.

Ze okrog leta 1868. je rekla Henriette Goldschmidtova: Imamo občinske ofete, kje pa ostajajo naše občinske matere?

Delovno območje mestnih občin se je polagoma širilo na socialnem, vzgojnem in zdravstvenem področju. Ženske so spoznale, da te naloge ne zahtevajo samo birokratske modrosti, ampak tudi živega človeškega umevanja. Ako so hotele nuditi občini v tem oziru svojo pomoč, so običajno naletele na zapreke. Določbe o občinski volilni pravici so izključevale žensko od direktnega sodelovanja. Pasivna volilna pravica, to je, da bi bile lahko izvoljene v občinsko zastopstvo, jim ni bila priznana. Bile so dovoljene le izjeme pod gotovimi pogoji po nekaterih deželah. Pravice teh so bile vezane na posest ali davčne dajatve. Osebnost izvajati je v največ primerih niso smele. Vse upravičenke so smele poslati na volišče moške namestnike, ki so oddali svoj glas v ono skrinjico, kakor je bilo naročeno, ni pa ne.

V onih deželah in mestih, kjer so imele ženske možnost, osebno udeleževati se volitev, so bile te udeležnosti vezane na toliko dostavkov in klavzul, da se je večina odrekala izvrševanju svojih pravic. Notranjo usmerjenost raznih školenj in določb, ki izključevajo žensko od volitev pravice, zrcali dejstvo, da se je znasla ženska v teh primerih vedno v družini milošincev, zločincev, bankrotnikov in skrblicev.

Ko je spoznalo žensstvo važno nalogo, katero bi moralo izvršiti v občinski upravi, je skušalo zrušiti z raznimi agitacijskimi sredstvi zakonske zapreke, ki so ovirale njeno delo. Z vsestranskim drobnim praktičnim delom, je hotelo dokazati svojo delovno sposobnost, da si naposled utre samo pot do mesta, ki mu po vseh pravici pripada. Pri tej agitaciji so se odlikovale razne ženske organizacije za žensko volilno pravico. Priležale so predavanja, širile letake in brošure ter budile samozavest volilk. V krajih, kjer so pridobile volilno pra

vico, so razposlale na tisoče vprašalnih pol, raznih formularjev in pozivov med volilne upravičenke, da se udeležijo volitev, ker so se hotele zavarovati pred očitkom, da se ženske same ne zanimajo za javno življenje. Na podeželju so širile v posebnih mapah vzgojni in poučni material, ki bi naj pospeševal v dolgih zimskih večerih razumevanje za delo žene v občini. Te pripravili so sledile potujoče komisije, ki so nečim znova iskre vzbujenega zanimanja.

Tudi v cerkvenih vrstah so pospeševali to gibanje. Nemška evangeličanska ženska zveza je delovala pod devizo, da ni samo v interesu ženske, ampak tudi splošnosti, da pridobi ženska čimveč vpliva v občini.

Trežnja za poklicni udejstvovanjem ženske in ureditev ubožnega in socialnega skrbstva v sramopravah sta podpirali to gibanje. One ženske, ki so se iz lastne iniciative že leta in leta udeleževale na karitativnem in socialnem področju, so bile med prvimi, ki so razumele važnost občinskih pravic. V svojem delu so neprestano zadevale na ovire zaradi nerazumevanja odločujočih faktorjev. Čutilo so se omalovaževane in ponižane. Spet drugje so se opozarjale meščanke, kako nesmiselno zapravljajo svoje življenje. En del preživljal svoj čas v brezdolju in brez vsebine, drugi del se pa razdajal v ponižujočem delovnem vrvežu za blagor splošnosti med poklicem, gospodinjstvom in materinstvom. In zakaj vse to? Ker si meščanka ne zna osvojit in priboriti onega mesta v javnosti, ki ji pripada.

Naiveč odnora proti sodelovanju ženske je bilo zaslediti v vrstah srednjih in nižjih instanc raznih socialnih uprav, četudi niso bile močnejši razlogi in ugovori, kakor da molči navzočnost žensk zato, ker so zborovalci valeni kaenja pri svojih sejah, kar bi morali po njih mnenju glede na ženske opustiti. Toda kljub vsem ugovorom in odporom je vendar naraščalo sodelovanje žensk po občinah, po mestih in podeželju pri časnem in plačanem delu.

Kako je pa pri nas? Pozornost vsega prebujenega jugoslovenskega žensstva je danes osredotočena na kongres reprezentantov mest. Pričakujejo, da bodo naši župani zastavili vse sile tudi v korist druge polovice svojih občanov — žensk s tem da sprejmejo soglasno predloženo resolucijo mest.

Minka Krofta

četka najbolj zanimala za to vprašanje, se letošnje konference sploh ni udeležila. Pač pa izdeluje Francija zakonsko uredbo o štirideseturnem delovnem tednu.

Mednarodni urad dela pripravlja tudi anketo o brezposelnosti žensk pod vodstvom gospe Phibertove, strokovnjakinje za vprašanje o ženskem delu. V ta namen je omenjeni urad zbral iz vseh držav podatke o položaju žensk v raznih delovnih

panogah s posebnim ozirom na enakost, odnosno razliko delovnih pogojev glede možkih in ženskih delovnih moči.

Vobče je Mednarodni urad dela zdaj redno objavjal poročila o položaju žensk v raznih poklicih in v industriji, ki so dobro služila v borbi proti zapostavljanju žensk v službi. Vsekako ima delovna žena doslednega zaščitnika v Mednarodnem uradu dela, pri čemer imajo nemalo zaslug ženske, ki tamkaj sodelujejo.

FILATELIJA

Kako zbiramo znamke

Z lepilom ali brez njega

Ali naj bi nerabljenim znamkam sploh pustili lepilo ali ne, o tem si razna mnenja zelo nasprotujejo. Tisti, ki se potegujejo za lepilo, trdijo, da ima polno vrednost samo nerabljena znamka, ki je ostala v takšnem stanju, kakor jo je pošta prodala. Trdijo tudi, da je gumi nekako zaslišno sredstvo proti škodljivemu učinkovanju na papir in barvo znamke. Naposled se ogreva za ohranitev gumija tudi zaradi tega, ker lahko z njegovo pomočjo natanko ugotovite, ali je znamka pristna ali ponarejena. Te trditve pa ne drže. Ponarejevalci znajo dandanes tako dobro ponarediti gumiranje, da ga tudi pravi strokovnjak ne bo razločil od pravega.

Tudi trditve, da gumi varuje znamke, ne drži. Izkušnje pokažejo navadno prav nasprotno. Celo najčistejši arabski gumi s časom potemni ali dobi rumenkasto ali rjavkasto barvo, ki se loti tudi papirja znamke. Zaradi varčevanja uporabljajo poštno upravo pogosto lepila, ki niso kemično čista in ki učinkujejo zaradi tega na barvo znamke. Vsa zbiralec lahko sam pri svojih znamkah ugotovi, da so se prvotno čiste in bele znamke po letih izpremenile. Pri nekaterih znamkah tudi gumi po letih razpoka in pokvari znamko samo. Slaba stran gumiranih znamk je tudi to, da se te znamke na zraku zvijejo, čeprav so prilepljene. Zbiralec, ki v močno zakurjeni sobi pregleduje svoje zaklade, bo imel dosti dela prebni poravnati vse znamke.

Zato je skoraj več vzrokov, ki govorijo proti ohranjenju gumija kakor zanj. Zato na ni treba z vsake znamke odstraniti lepila. Če dobimo nerabljene znamke, jih pustimo z gumiom. Samo če opazimo prva znamenja porumenenja ali lomljenja, se ne obotavljamo več in gumi izperimo. Sicer pa zbiramo znamke takšne, kakršne smo dobili. O najdražjih znamkah, ki so že sle skozi nešteto rok in tucate albumov, ne smemo pričakovati, da bodo še zdaj imele pravi gumi. In koliko znamk dobimo tudi nerabljenih samo brez gumija, ker so morali kdpe večjih količin znamke oprati, preden so jih pripeljali na pr. iz tropskih krajev, kjer so znamke zlasti občutljive. Na koncu še nekaj splošnih mišljajev o ohranitvi znamke.

Zaradi učinkovanja svetlobe in zraka se pokažejo pri znamkah pogosto izpremembe. Nekateri barve na soncu pobledijo ali čisto izginejo. Zato je dobro, da svojih zakladov nikdar ne kažemo na prejšnji dnevi svetlobi. Znamke v anilinskih barvi so skoraj vse občutljive, še bolj pa večina nežno barvanih znamk angleških kolonij od leta 1880 dalje.

Tudi na zrak ne smemo pozabiti. Dosti je znamk, ki ne prenešajo zračne, vlažne

Določanje poštnih znamk

Pređen damo znamko v zbirko, moramo najprej vedeti, kaj predstavlja in kam spada. Album s prediskom daje tu dosti nameta. Zato vedemo nas v nezmišeln, šablonsko zbiranje, medtem ko je namen prave filatelije ta, da sami določimo, kam znamka spada. Ševeda pa je potreben za točno določanje znamk poseben katalog.

Katalogi, ki izhajajo vsako leto, so razmeroma dragi, če si hočemo nabaviti vse. Vendar pa to ni potrebno. Z enim bomo lahko prav dobro izhajali.

Za naše razmere pribejajo v poštev v glavnem nemški katalogi, že radi tega, ker

večina filatelilstov drugih jezikov ne zna, pa tudi zato, ker so nemški katalogi cenejši od drugih. Do nedavnega so pri nas filatelisti največ kupovali Senfov katalog, vendar pa z njim niso bili popolnoma zadovoljni, ker je nekoliko površen. Michelov katalog je v zadnjem času dosti boljši zaradi svojih izpranejših pripomb pri raznih znamkah in zaradi tega, ker navaja tudi naklade znamk, ki so za vsakega filatelista zelo važne. Po nakladi lahko filatelista vidi, ali je vredno kupiti to ali ono serijo priložnostnih znamk, ker lahko spozna po številu izdanih serij, ali se bodo znamke lahko zbrale. Na drugi strani pa je Senfov katalog boljše za najpopolnejši album zbirateljskega album. V ceni sta oba kataloga približno enaka (evropski del) vsak ob približno 1000. Manj razširjen je pri nas Zumstedein katalog, ki izhaja v Švici. Znamke notirajo v njem v švicarskih frankih. Od prej omenjenih katalogov se razlikuje po jasnejših slikah in boljsem papirju. Francoski Yvertov katalog ima večje reprodukcije znamk. Tudi angleški katalogi so dobri, vendar pa se pri nas skoraj ne uporabljajo. Tako torej vidimo, da ima vsak katalog svoje dobre, pa tudi slabe strani. Vsa filatelista naj si potem izbere katalog po svojem okusu. Če dosti menja z inozemstvom, je priporočljivo, da ima več katalogov, ker bo lahko menjal z večjim številom zbiralcev, ki imajo različne kataloge.

Dobro je, da si naroči vsak zbiralec dodatke h katalogom, ki izhajajo mesečno. Tako bo vsak mesec zvedel za vse novosti, pa tudi za spremembe cen posameznih znamk. Ti dodatki niso dragi in ne stanejo niti toliko, kakor katalog sam. Ker izhajajo navadno pri večini katalogov kot priloga filatelistične revije, ima z njimi zbiralec tudi revijo, ki ga pouči o vseh novih odkritjih v filateliji.

Ko znamko dobimo, moramo najprej določiti, iz katere države je. To je navadno prav preprosto, ker je skoraj na vseh znamkah napisano ime države v enem izmed svetovnih jezikov. Tudi s cirilico menda pri nas nihče ne bo imel težav. Nekoliko nerodnejše je pri znamkah, ki nimajo napisanih imena države, zlasti pri nekaterih starejših.

Ko smo došli do države, je treba s pomočjo kataloga ugotoviti še letnico, kdaj je znamka izšla. To doženemo s pomočjo slike na znakih. Sliko in napise natanko pregledamo in jih primerjamo s katalogom. Pogosto so napisani drobni decela enakih znamk različni. Tako vidimo na primer pri francoskih znamkah iz leta 1852, in 1853., da se razlikujejo samo po neki malenkosti. Prve znamke imajo zgoraj napis REPUBLIC, naslednja izdaja pa EMPIRE. Ali pa nemške znamke s sliko orla, ki se razlikujejo samo po tem, da imajo ene napis »Pfennig, druge pa »Pfennige«. Časih je razlika v dveh vrstah znamk malenkostna. Starejše norveške znamke imajo na primer zaseneč poštni rob, noveje pa ne.

Pri tej priložnosti naj omenimo še to, da bi moral imeti vsak filatelista dobro povečevalno steklo. Z njim bo najlaže odkril razlike pri posameznih znamkah. Časih so te razlike res tako malenkostne, da jih s prostim očesom ne moremo odkriti, zlasti če imajo znamke še slab žig.

Za manj izkušene zbiralec naj povemo, da so erke v kotih starejših angleških

znamk, varnostni znaki, na katere pazi samozbiralec — specialist. Enako je tudi s tako imenovanimi številkami plošč, ki jih odkrijemo pri Veliki Britaniji in Japonski.

Iz akvaristove torbe O ribogojnicah z domačimi ribami

Kakor si osvaja pomlad nizvaje, hrabe in planine z zelenjem iz dolin navzgor, tako se spušča jesen s hrbitov navzdol, ohlajajoč pri tem ozračje prav občutljivo, kakor smo to doživeli tekoče jeseni, ko nas je iznenadil padec vodne toplote od 25 na 18 stopinj, da so se začele nekatero toplovodnice prav sumljivo zibati z vsem telesom. V tem pogledu so gojitelji domačih rib pač na boljšem, kajti domače ribe preneso prav lahko poletno toploto, ki je na površini plitkih stojišč voda čisto celo 30° in več, pa tudi hlad tik nad ničlo; preneso torej razliko skoraj tridesetih stopinj, če se toplota polagoma dviga ali znižuje, med tem ko učinkuje pri toplovodnicah znižanje toplote izpod 15° navadno katastrofalno.

Isto, kar smo rekli o domačih ribah, velja tudi za nekatere naše rastline. S kakšnimi ribami in rastlinami je torej treba naseliti mrzlovodne akvarije, da bi vse tudi v neogretni sobi dobro uspevalo? Naravno, da si izberemo najmanjše vste rib, med katerimi pride kot prvi v poštev naš ljubljeni pezdirk, ki ne zraste čez 7 do 8 cm in ki je ena izmed najzanimivejših rib, ker zaupa ikrnica svoje ikre živi školjki, kjer se mladici izležejo ter jo takoj kot popolnoma razviti in zelo okretnej zapuste. Pezdirka denemo v akvarij 5 cm dolgo školjko, ker so barve samec brez nje bolj medle. Pezdirk je zaradi ob straneh stenojnjeneza, na hrbitu in trebuhu enakomerno izbočenega trupa in zaradi svoje pestrosti za časa drsti naša najlepša ribica.

Druga majhna, po dolžini ne 10 cm presegajoča ribica podolgovata, valjaste oblike, s temnim rjavocvijatim hrbtom in belim trebuhom je radevolni, živahni, nagnjeni in nagli pisanec. Tretja tudi ne čez 10 cm dolga ribica je kačičica ali polčača s kačastim, ob straneh stisnjanim trupom, rjavorumenom haljo, okrašeno z vrsto temnorjavih peg na bokih in hrbitu. Pri njej žive tri vrste kačičic; navadna, balkanska in dolga, ki zraste do 15 cm. Navadna ima črno piko na korenju repne plavalice, balkanska pa dve zakrivljeni črti. Zelo majhen je tudi rjavorumeni, s temnejšimi pegami ob bokih okrašeni globoček s po eno tipalko na vsaki strani gobčka. Pripada talnim ribicam in ne zraste čez 12 cm. Iste velikosti je pisanka, podolgovata, na hrbitu in trebuhu rahlo izbočena, modrikasto siva ribica s širošo črno pego od škrg do repne plavalci. Vse ostale naše ribice so večje in pripravne že za večje akvarije, če jih na meravmo gojiti več let. Sicer pa so mlajše rdečkaste, rdečepрке, koresljii, linji, zelene, kleniči, androge, plosčiči in podusti tudi prikladni za manjše akvarije.

Zdaj si izberimo nekaj trdnih rastlin. Morava je plavajoče rastlina in vključuje tudi mrazu. Jesenski žabji las in vodna grebenska sta zeleni tudi pod ledom. Prodvodni mah ki rase v Sopskih na raznih prometih v vodi, zeleni zlasti pozimi. Neke vrste mnanca in podvodne streluše uspevajo v toploti 5 stopinj; pljuščik pa v toploti 8° zelo dobro.

S črno barsko zemljo ni treba štediti čim več je, tem toplejše je v akvariju. Zemljo je treba s priškoskom zgostiti, nanjo je vsuti 2 cm debele plast mivke, zatem pa vsaditi rastline, poravnati dno s ponovnim nasipanjem mivke, da tvori posevno 10 do 15° nagnjeno ravnino. Naposled je pokriti vsa dno z močnejšim papirjem z malo navzgor zakravljenimi robovi, nanj pa vliti polagoma 10° toplo vodo do roba akvarija. Ko smo papir polagoma dvignili, je delo končano. Akvarij stoji 14 dni pokrit s šipo. Medtem so se rastline prijete. Za vsako 6 cm dolgo ribo je treba računati 3 litre vode. Ljubitejši vodožirja, ki si bodo uredili svojo sobno ribogojnico na opisani način, bodo gotovo zadovoljni.

Mednarodna konferenca dela in ženske

Pri Društvu narodov je gotovo najvažnejša ustanova Mednarodni urad dela, katerega namen je dosegati socialne pravico štiti glede delovnih pogojev v najširšem smislu, torej glede plač in mezd, odmere delovnega časa in socialnega varstva delojemalca. Čeprav ustanova še daleč ne dosega svojega smotra, so med članicami Društva narodov vendarle države, ki vsaj kolikor toliko drže konvencije, tako da vendarle ni vsa socialna zakonodaja samo na papirju kakor marsikje drugod.

Zadnje konference Mednarodnega urada dela se je udeležilo 50 držav s 400 zastopniki delojemalcev, delodajalcev in vlad. Od vseh zastopnikov je bilo samo 17 žensk, med temi štiri delegatke delojemalcev, ostalih 13 so poslale vlade posameznih držav, večina kot strokovne svetovalk. S'alna delegatka švedske države je gospa Kerstin Hesselgrenova, ki je predsednica komisije, ki se bavi z delavskimi dopusti. Frida Millerjeva pa je stalna delegatka države New Yorka, ki se bavi posebej z vprašanjem družinskih doklad s socialnega vidika. Razen teh je prisostvovalo konferenci tudi šest obrtniških nazdornic iz Anglije, Danske, Francije, Španje, Irske in Norveške.

Poročilo, ki ga prinaša septembarska številka glasila Mednarodne ženske zveze (Bulletin du Conseil international des Femmes) prča, kako sposobne so ženske za te vrste socialno delo, kako si prizadevajo poglobiti se v razmere posameznih delovnih skupin in v njihove zahteve. Tu niso gole številke statistik, ki so največkrat potvrdjene in so le verna podoba naše zbrotkatizirane dobe, temveč je opisano življenje s potrebami živih ljudi, ki jim je treba pomagati. Z globokim razumevanjem je preučeno vprašanje mezd, prikazani so vzroki zniževanja, konkurenca med delavci, ki so navezani le na svojo delovno silo, in med oni, ki so še napol kmetije in se navadno zadovoljujejo z manjšimi plačami; dalje konkurenca ženskega in otroškega dela z možkim. Mednarodni urad dela se dobro zaveda, da je treba take nezdave razmere odpraviti, zaveda se pa tudi svoje nemoči, dokler države ne bodo resnično socialno usmerjene.

Prav tako dokazuje ženska zastopnica pri Mednarodnem uradu dela potrebo plačanega dopusta za vse delovne ljudi ne samo s socialnega, temveč tudi s kulturnega in psihološkega vidika. Čeprav je upravičenost te zahteve splošno priznana in v mnogih državah tudi v načelu sprejeta, je vendar v nekaterih delovnih kategorijah še daleč slabše v tem pogledu in delojemalci izgubljajo še tisto, kar jim je bilo že priznano. Saj se dobe drugi delavci in nameščenci, ki nimajo takšnih zahtev! Zato se teh določb delodajalci mnogokrat tudi tam ne držijo, kjer so jih na papirju priznali.

Tudi vprašanju štirideseturnega delovnega tedna posvečajo ženske pri Mednarodnem uradu dela posebno pozornost ter si prizadevajo dokazati, da je skrajšanje delovnega časa spriču napredujoče racionalizacije nekaj povsem prirodnega, a spriču naraščajoče brezposelnosti socialna nužnost. Če se delodajalec tako ogromno okostri s pridobitvami tehnike, zakaj naj bi delavec trpel od nje samo škodo? Skrajšani delovnik je bil v načelu sprejet že na konferenci Mednarodnega urada dela l. 1935., zdaj pa je treba preučevati možnost realiziranja v posameznih delovnih panogah. Kaže, da bo v mnogih državah ostalo samo pri preučevanju. Italija, ki se je spo-

než je bil vselej vesel, kadar jo je videl skozi okna delavnice. Toda iznenađa je postalo vse drugače kakor prej, kakor vsa daj prav jezika in na levi strani prsi mu zarskemu pomočniku Janezu besedica »bog daj« prav jezika in na levi strani prsi mu je začelo nekaj butati ob rebra kakor trdne pesti ob težka vrata, ki so sedemkrat zapuhnje. In nič pametnega mu ni prišlo na misel, kar bi z njo govoril. Samo zmeraj bi bil rad hodil z njo, kadar jo je srečal, in govoril o vremenu, ki je bilo zdaj lepo in deževno, kakor je pač napislo. Potem pa je nekoč po dolgem premišljevanju vendar sel za njo na izprehod iz mesta, pa se je z njo pogovoril. Kristi je bilov prav in rdeč val krvi ji je zalil obraz, kakor bi se bila srmovala njegovih in svojih besed.

Izlet je bil resnično lep tdn dekle je bilo kakor kaksna dama z lepo počesanimi lasmi in najlepšo prazniško obleko. Čez pisane poletne planjave je takrat vodil Janez Kristo in daleč daleč sta prišla. In ko je rdeče popoldnsko solnce že skoraj zašlo za gore in gozdove, tedaj sta oba zavila v skrit gostilniški vrt. In gostilničar je rekel: »milostna gospa« in enkrat celo »gospod soprog«. To je Janeza čudno vzmirilo. Kkrat pa je čutil tudi nekaj kakor srečo in ko sta se vračala domov, je boječe stisnil Kristino roko. In zleto se mu je, kako bi bilo lepo, če bi hči branjevke postala nekoč Krizeva mojstrovka. O tem pa ni govoril in samo zaradi tega ne, ker še ni bilo dovolj denarja.

Tako je čas tekla dalje. Andrej se je iznenada nehal brigati za različne konjičke in celo indijanske puščice so se zapršile na postrežje. In preden se je Janez zavedel, je postal tudi Andrej pomočnik, kakor on prej sam, komaj z dvajsetimi leti. In Kriste iznenađa ni bilo nekega zimskega

gosto gospa Lenčeva, ne da bi si bila pri tem mislila kaj hudega. In Janez je mlademu domačemu sinu rad pomagal. Iz odpadkov, ki jih je dobil v delavnici, mu je izdeloval prav lepe reči. Konjičke in ladje in vozove s kolesi, ki so se res premikali, in pogosto, kadar ni bilo nikogar blizu, mu je pripovedoval najbolj čudne reči o gozlu in drevju in skratih, ki uganjajo svoje neumnosti med drevjem. Pripovedovati je znal čudovito lepo, dosti lepše kakor mizarjeva žena. S tovariši svojih let pa Janez ni imel dosti skupnega. Ni se menil za pretepe, indijanske igre in podobno. Bil je tudi dosti nežnejši kakor vsi drugi skoraj deklisko vitek. In če je vneto režljaj kakšno igračo je bil tako resen.

»Ta bi uagnil postati mojster, če bi ga poslali učiti rezbarstvu, je nekoč dejal tujec, ki je videl dečka pri delu. Mojster sam pa je bil drugačnega mnenja. Hotel je imeti poceni delovno moč dokler se Andrej ne bo za delo. In tako je pač prišel Janez za učenca v mizarško delavnico. Zelo spreten je bil in mojstru ga ni bilo treba nikoli otevatiti. Naposled je iz najdenčka postal pomočnik Janez. Prav hitro je to slo, tako hitro skoraj, da se je sam temu čudil. Sele tedaj, ko je lahko položil svoje pomočniško pismo v predal, kjer je spravljal svoje borno imetje, se je prav zavedel, da je že dorasel. Ena in dvajset let! Da, in potem se je še nekaj zgodilo.

Branjevka v sosedni hiši je imela hčer Kristo. Zelo ljubka je bila in njene kite so bile debele kakor roke. Visele so ji čez hrbet in se zibale, kadar je šla po cesti. Ja-

nez je bil vselej vesel, kadar jo je videl skozi okna delavnice. Toda iznenađa je postalo vse drugače kakor prej, kakor vsa daj prav jezika in na levi strani prsi mu zarskemu pomočniku Janezu besedica »bog daj« prav jezika in na levi strani prsi mu je začelo nekaj butati ob rebra kakor trdne pesti ob težka vrata, ki so sedemkrat zapuhnje. In nič pametnega mu ni prišlo na misel, kar bi z njo govoril. Samo zmeraj bi bil rad hodil z njo, kadar jo je srečal, in govoril o vremenu, ki je bilo zdaj lepo in deževno, kakor je pač napislo. Potem pa je nekoč po dolgem premišljevanju vendar sel za njo na izprehod iz mesta, pa se je z njo pogovoril. Kristi je bilov prav in rdeč val krvi ji je zalil obraz, kakor bi se bila srmovala njegovih in svojih besed.

Izlet je bil resnično lep tdn dekle je bilo kakor kaksna dama z lepo počesanimi lasmi in najlepšo prazniško obleko. Čez pisane poletne planjave je takrat vodil Janez Kristo in daleč daleč sta prišla. In ko je rdeče popoldnsko solnce že skoraj zašlo za gore in gozdove, tedaj sta oba zavila v skrit gostilniški vrt. In gostilničar je rekel: »milostna gospa« in enkrat celo »gospod soprog«. To je Janeza čudno vzmirilo. Kkrat pa je čutil tudi nekaj kakor srečo in ko sta se vračala domov, je boječe stisnil Kristino roko. In zleto se mu je, kako bi bilo lepo, če bi hči branjevke postala nekoč Krizeva mojstrovka. O tem pa ni govoril in samo zaradi tega ne, ker še ni bilo dovolj denarja.

Tako je čas tekla dalje. Andrej se je iznenada nehal brigati za različne konjičke in celo indijanske puščice so se zapršile na postrežje. In preden se je Janez zavedel, je postal tudi Andrej pomočnik, kakor on prej sam, komaj z dvajsetimi leti. In Kriste iznenađa ni bilo nekega zimskega

dobil važno delo. Prav hitro je moral napraviti zibelko iz najboljše mecesnoceva lesa. Andrej mu je sam narisal načrt. In Janez je žagal in meril osem dni. Kajti nikoli se mu ni zdelo dovolj udobna, nikoli niso bile krivine dovolj lepe, nikoli niso bile cvetice na njej pisane. Toda naposled je bila le taka, kakor je morala biti, in drobni deček, mali Andrej, je ležal v njej in se emiril vse dan. Prav tako se je navadil strica Janeza kakor vsi drugi v hiši. Kdo bi mu bil pa znal tako lepo izredjati konjičke in ladje in vozove s kolesi, ki so resnično obračajo? Tudi je vedel najbolj čudne reči o gozlu in drevskih in skratih, ki uganjajo med vejami svoje neumnosti! Dosti lepše, kakor lastna mati in še celo lepše kakor stari oče, ki mu je polovica zgodbe ostala vselej v brezbožnih ustih. In zato tudi mali Andrej ni razumel, zakaj so vsi v hiši jokali, ko je Janez napravil zabolj, v katerem je potem ležal stari oče, lepo ravno, s sklenjenimi rokami.

In dan nato, ko sta se sprehajala po vrtu z neštetihi kiži, je prošil otrok starega pomočnika, naj mu napravi najlepšo igračo, ki more na svetu biti. In tedaj mu je ta že z drhtečimi prsti napravil majčkeno zibelko in ne dosti večji podlagast zabolj iz mecesnoceva lesa. In ti dve igrači imajo še dandanes v mizarški delavnici na trzu. In nihče ved ne ve, kdo ju je napravil. Ne mladi gospodar, ne njegova žena.

Kajti Janez Kriz je že davno pozabljen.

dobil važno delo. Prav hitro je moral napraviti zibelko iz najboljše mecesnoceva lesa. Andrej mu je sam narisal načrt. In Janez je žagal in meril osem dni. Kajti nikoli se mu ni zdelo dovolj udobna, nikoli niso bile krivine dovolj lepe, nikoli niso bile cvetice na njej pisane. Toda naposled je bila le taka, kakor je morala biti, in drobni deček, mali Andrej, je ležal v njej in se emiril vse dan. Prav tako se je navadil strica Janeza kakor vsi drugi v hiši. Kdo bi mu bil pa znal tako lepo izredjati konjičke in ladje in vozove s kolesi, ki so resnično obračajo? Tudi je vedel najbolj čudne reči o gozlu in drevskih in skratih, ki uganjajo med vejami svoje neumnosti! Dosti lepše, kakor lastna mati in še celo lepše kakor stari oče, ki mu je polovica zgodbe ostala vselej v brezbožnih ustih. In zato tudi mali Andrej ni razumel, zakaj so vsi v hiši jokali, ko je Janez napravil zabolj, v katerem je potem ležal stari oče, lepo ravno, s sklenjenimi rokami.

In dan nato, ko sta se sprehajala po vrtu z neštetihi kiži, je prošil otrok starega pomočnika, naj mu napravi najlepšo igračo, ki more na svetu biti. In tedaj mu je ta že z drhtečimi prsti napravil majčkeno zibelko in ne dosti večji podlagast zabolj iz mecesnoceva lesa. In ti dve igrači imajo še dandanes v mizarški delavnici na trzu. In nihče ved ne ve, kdo ju je napravil. Ne mladi gospodar, ne njegova žena.

Kajti Janez Kriz je že davno pozabljen.

In to je zaradi tega, ker žive ljudje, ki stojte zmerom ob strani, kakor znamenja ob cesti, ki se vleče v daljave. V soncu in dežju obleda. Čedalje nazatnejši postanejo pod sivo, prašno skorjo, ki jo puste avtomobili, ko drve mimo njih.

Gita Gerö:

Cesta brez konca

Ob cestah brez konca, ki se vijajo kakor trakovi skozi gozdove in gorske doline, stoje pogosto preperela znamenja, ki so obledela v soncu in dežju. Čedalje nezatnejša postajajo pod sivo, prašno skorjo, ki jim jo prinesejo hitri avtomobili, ko drve brez obzira mimo njih. In prav tako kakor tem znamenjem, se godi ljudem, ki stojte živ dan ob strani. Takšen je bil na primer Janez, mizarški pomočnik Janez Kriz. Janez so mu rekli, ker je bilo župniku to ime všeč, in Kriz zaradi tega, ker ga je bil nekoč našel pod kamenitimi krizem na vaškem trgu, kjer ga je bila mati odložila. In da mu ni bilo treba preživeti mladosti v vaški sirotišnici, kakor vsem drugim najdenčkom, se je moral zahvaliti samo mizarju Lencu, ki ga je vzal k sebi, ker si je njegova žena tako zelo želela otroka, pa svojega ni dobila. Toda tako, kakor se zdi doli pogosto v življenju, se je zgodilo tudi tu. Zena mizarja Lenca je naposled vendar doživela svoj blagoslov, in nekega dne, ko je prišel Janez iz šole domov, je za vratu spalnice prvič zajokal mladi Lenc. Tako se je zgodilo, da najdenček Janez ni ostal domač otrok, ampak samo siromak, ki so ga v hiši trpel. Toda zadovoljen je bil tudi tako, kajti slabo se mu res ni gojilo. Nihče mu ni storil nič hudega, in da ni bil nihče z njim preveč ljubjevnj, tega niti opazil ni, ker pač ljubezni ni bil vajen. Z malim Andrejem se ni nikoli prepjal. Saj je bilo jasno, da se mora vselej umakniti in molčati, ker mora biti hvaležen. Saj je dobival že od prvega dne svoje vsakdanje kosilo, jed in stanovanje. Tako je rekla po-